

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Савчук Оксани Миколаївни

**«Архітектурно-планувальна організація підприємств нафтогазового
комплексу в межах Східної Галичини»,**

за спеціальністю 18.00.02 — Архітектура будівель та споруд

Актуальність теми дослідження. Наукова робота Савчук Оксани Миколаївни присвячена вивченню архітектурно-планувальної організації підприємств нафтогазового комплексу, осередком зародження яких в Україні є Східна Галичина. Виникнення та розвиток нафтогазових підприємств став основою для містобудівного розвитку цих територій. Поселення, які сформувалися наприкінці XV ст., перетворилися у XX ст. на центри нафтогазової промисловості, які відіграють важливу роль у структурі економіки сучасної України та мають потенціал свого подальшого розвитку.

Сьогодні виникає необхідність проведення модернізації підприємств нафтогазового комплексу відповідно до нових реалій та викликів. Ця робота не може бути проведена без ретельного вивчення архітектурно-містобудівної складової вже існуючих об'єктів, визначення їх сучасного стану.

Дослідження архітектурної спадщини особливо важливе для періоду кінця XIX — початку XX століть. Кількість збережених об'єктів, які відображають етапи становлення та формування галузі, ландшафтно-містобудівні та об'ємно-просторові особливості, з плином часу зменшується. Значна частина будівель та споруд зазнали перебудов і втратили свій первісний вигляд. Відомості про них збереглися, здебільшого, в архівних матеріалах.

Більше інформації існує про комплекси, що були зведені в другій половині XX століття, оскільки вони дійшли до теперішнього часу майже без змін. Аналіз їх архітектурно-містобудівних особливостей також є актуальним, оскільки дозволяє оцінити тенденції розвитку нафтогазових підприємств та визначити їх перспективи при проведенні модернізації.

Особливого значення сьогодні набуває питання реорганізації підприємств нафтогазового комплексу та їх використання за новою функцією. Вивчення та вдосконалення методів переосвоєння промислових об'єктів буде важливим не тільки для відновлення архітектурного ансамблю цих підприємств, але й для створення нових концепцій використання виробничих територій. У світовій практиці такі комплекси перетворюють на культурні, освітні чи наукові центри, що дозволяє зберегти промислову спадщину й інтегрувати її у сучасне міське середовище.

Таким чином, вивчення архітектурно-планувальних особливостей підприємств нафтогазового комплексу Східної Галичини є не лише науково

важливим, а й практично значущим завданням. Його вирішення буде сприяти збереженню історичної пам'яті, виробленню підходів до реставрації та ревіталізації існуючої забудови, а також формуванню нової стратегії розвитку промислових територій. З огляду на це, тема дисертаційної роботи Савчук О.М., є, безумовно, актуальною.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації забезпечено проведенням всебічним аналізом численних джерел (205 позицій), в тому числі законодавчих актів і нормативних документів. Авторка демонструє логічну послідовність у викладенні матеріалу та формулюванні висновків, що підтверджується апробацією результатів дослідження на наукових конференціях, а також впровадженням їх у навчальний процес.

В роботі присутнє грамотне використання загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, що сприяє належному рівню обґрунтованості запропонованих наукових положень. Застосовані методи дозволили автору зібрати, проаналізувати та узагальнити конкретну різноманітну інформацію та систематизувати її задля досягнення мети дослідження.

Достовірність основних положень дисертації підтверджується: проведенням комплексним критичним аналізом теоретичних робіт і практичного досвіду за обраною тематикою, застосуванням загальних та спеціальних наукових методів дослідження, що дозволило отримати результати, які не викликають сумніву.

Основні положення роботи були оприлюднені та отримали позитивну оцінку на міжнародних конференціях та у рецензованих фахових виданнях, що свідчить про її важливість і актуальність. Основний зміст роботи представлено 9 публікаціями, з яких: 8 — у наукових фахових виданнях України; 1 — у наукових фахових виданнях інших держав. Кількість доповідей на конференціях свідчить про повну апробацію роботи. а список публікацій демонструє, що всі ключові положення дослідження були висвітлені у визнаних наукових виданнях, затверджених ДАК.

В усіх випадках, де дисертант є співавтором, чітко зазначено вклад у публікацію.

Робота має наукову обґрунтованість і практичне підтвердження через її впровадження у реальну проєктну діяльність та навчальний процес університету.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у наступному. Вперше встановлено особливості та закономірності архітектурних, ландшафтних та містобудівних рішень об'єктів нафтогазової галузі Східної Галичини, обґрунтовано принципи та вимоги до організації комплексів цієї сфери; введено до наукового обігу неопубліковані раніше

архівні матеріали, технічні креслення та проекти підприємств нафтогазового комплексу.

Вдосконалено архітектурно-містобудівну класифікацію підприємств та об'єктів нафтогазового комплексу регіону, уточнено основні періоди та етапи формування об'єктів і підприємств нафтогазової промисловості.

Подальший розвиток отримали методи дослідження покинутих промислових територій, принципова параметрично-часова та структурно-логічні моделі архітектурної реорганізації підприємств досліджуваної галузі.

Практичне значення дослідження.

Практична цінність даної дисертації полягає у доцільності використання результатів дослідження в реальному проектуванні, а також лекційних курсах з архітектурного проектування для бакалаврських і магістерських рівнів ЗВО України. Результати роботи можуть бути використані для продовження наукових досліджень за подібною тематикою.

Оцінка змісту, стилю та мови дисертації, її завершеності, оформлення. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох основних розділів, висновків до кожного розділу та загальних висновків до роботи, характеризується послідовним розкриттям теми. Загальний обсяг роботи становить 327 сторінок. Обсяг основної текстової частини — 165 сторінок, ілюстрацій — 81 сторінка. Список використаних джерел включає 205 позицій і викладений на 25 сторінках. Додатки складаються з 47 сторінок, з них 4 — акти впроваджень.

У **вступі** до дисертації «Архітектурно-планувальна організація підприємств нафтогазового комплексу в межах Східної Галичини» авторка окреслює актуальність теми, зв'язок з науковими програмами, планами, темами; мету і завдання дослідження; об'єкт і предмет дослідження; межі та методи дослідження; наукову новизну; практичне значення одержаних результатів; особистий внесок здобувача; апробацію матеріалів дисертації та публікації; структуру та обсяг дисертації. Мета, завдання, об'єкт та предмет дослідження сформульовані коректно та відповідають одне одному.

У **першому розділі** дисертації «Стан дослідженості та історія розвитку об'єктів нафтогазового комплексу» проаналізовано функціонування нафтогазової галузі на території Східної Галичини та визначено, що її архітектурно-містобудівна складова потребує комплексного дослідження.

Розглянуто передумови виникнення та розвитку підприємств нафтогазового комплексу (НГК), визначено фактори, що впливали на вибір місця розташування цих об'єктів та їх архітектурні особливості. Наведено структурну модель НГК, уточнено категорійно-понятійний апарат, що стосується архітектурно-планувальної організації нафтогазових комплексів.

Досліджено історію розвитку нафтогазових підприємств на території Східної Галичини та запропоновано її періодизацію — вісім основних етапів

від XV сторіччя по теперішній час. Вивчено та систематизовано вітчизняний та світовий досвід організації нафтогазових підприємств та зазначено чотири основних напрямки подальшого розвитку їх архітектурної складової.

У другому розділі «Методи формування особливостей функціонально-планувальної організації підприємств нафтогазового комплексу» висвітлено загальну методику проведення дослідження, методику дослідження впливу функціонально-технологічного процесу на формування архітектурно-планувальних особливостей підприємств НГК. Також проаналізовано взаємозв'язок конструктивних рішень та об'ємно-просторової структури об'єктів. Заслуговує на увагу здійснена класифікація будівель та споруд нафтогазового комплексу, а також виявлені основні закономірності архітектури цих підприємств, залежно від місця їх розташування, структури комплексу та технологічного наповнення.

У третьому розділі «Принципи і вимоги до архітектурно-планувальної організації підприємств нафтогазового комплексу Східної Галичини» визначено номенклатуру типів будівель і споруд підприємств НГК та сформульовано принципи та вимоги до їх архітектурно-планувальної організації.

Окрема увага приділена розгляду способів збереження, реконструкції та ревіталізації підприємств та об'єктів нафтогазового комплексу. Доведено, що архітектурно-містобудівна складова підприємств нафтогазового комплексу має потенціал для свого подальшого розвитку на основі модернізації, а також використання промислових будівель під нову громадську функцію.

В роботі запропоновано параметрично-часову модель підприємств та об'єктів НГК, яку розроблено на основі попередніх напрацювань доктора технічних наук професора Габреля М.М. та пристосовано для цілей дисертаційної роботи. На її основі авторкою побудовані структурно-логічні моделі переосвоєння комплексів нафтогазової галузі, які поділені на п'ять окремих груп і містять свої специфічні рекомендації.

Кожен з розділів дисертаційного дослідження завершується висновками. Загальні висновки логічно та послідовно розкривають його результати.

У цілому, стиль та оформлення дисертації відповідають вимогам МОН України. Мова написання свідчить про те, що Савчук. О.М. володіє сучасною професійною і науковою термінологією. Використана інформація інших авторів у дисертації подана коректно, з посиланням на них.

Робота є завершеною науковою працею, оскільки всі визначені завдання знаходять вирішення, а результати дослідження повністю відповідають заявленій темі та меті дисертації.

Відповідність змісту автореферату до основних положень дисертації. Структура автореферату та його зміст повністю відповідають основним положенням та висновкам, викладеним у самій роботі, чітко відображають

ключові аспекти дослідження, такі як актуальність теми, наукова новизна, методологічні засади, результати.

Основні результати дисертації з достатньою повнотою відображені в публікаціях. Це підтверджується вісьмома друкованими працями у фахових виданнях України та одній — закордонній. Наукові напрацювання доповідались здобувачкою на шести науково-практичних та науково-технічних конференціях (дві з яких — міжнародні).

Дискусійні положення та зауваження до роботи полягають у наступному:

1. У п. 1.1, де подано аналіз досліджень українських та іноземних науковців, авторка зосередила увагу переважно на працях, що розглядають питання переосвоєння покинутих територій або тих, які не використовуються за первісним призначенням. Доцільно було б більш уваги приділити роботам, у яких проаналізовано архітектурно-планувальні особливості діючих підприємств нафтогазового комплексу.

2. У п. 2.1 видається надмірною описова частина ландшафтно-містобудівних, функціонально-планувальних та об'ємно-просторових особливостей об'єктів вітчизняного НГК, що досліджує авторка. Цей, безумовно, важливий матеріал систематизовано в таблицях 2.1 – 2.5, тому його розгорнутий вербальний варіант міг би бути скорочений.

3. У п. 3.4, де висвітлюються методи збереження об'єктів НГК, до кожного з методів збереження було б доцільно навести приклад з переліку досліджених в дисертації об'єктів, для яких зазначені підходи застосовуються або можуть бути ефективно застосовані.

4. Деякі речення містять редакційні помилки, наприклад, в назві другого розділу зазначено «Методи формування особливостей...» замість «Методи дослідження особливостей...»; в п. 2.3. «Методичні підходи щодо впливу конструктивних рішень на об'ємно-просторову структуру об'єктів нафтогазового комплексу» не достає слова «визначення» (визначення впливу); сюди ж можна віднести використання словосполучення «літературний аналіз» замість «аналіз літератури» (чи літературних джерел) в описі методів дослідження в роботі та в рефераті.

Але зазначені зауваження носять рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Дисертаційна робота Оксани Миколаївни Савчук «Архітектурно-планувальна організація підприємств нафтогазового комплексу в межах Східної Галичини» є завершеним науковим дослідженням, яке повністю відповідає всім вимогам наукової спеціальності 18.00.02 — Архітектура будівель та споруд та вимогам пунктів 11 і 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань ДАК Міністерства освіти і науки України», що пред'являються до кандидатських дисертацій, а її авторка, САВЧУК

ОКСАНА МИКОЛАЇВНА, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальністю 18.00.02 — Архітектура будівель та споруд.

Офіційний опонент

завідувач кафедри архітектури та містобудування

Хмельницького національного університету,

кандидат архітектури, доцент

О.В. КОНОПЛЬОВА

Підпис О.В. Конопльової засвідчую

Вчений секретар ХНУ

О.І. ГОНЧАР